

Materiał ćwiczeniowy zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia diagnozy.

Materiał ćwiczeniowy chroniony jest prawem autorskim. Materiału nie należy powielać ani udostępniać w żadnej formie (w tym umieszczać na stronach internetowych szkoły) poza wykorzystaniem jako ćwiczeniowego/diagnostycznego w szkole.

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

MATERIAŁ ĆWICZENIOWY Z GEOGRAFII

POZIOM PODSTAWOWY

STYCZEŃ 2013

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz zawiera 15 stron (zadania 1. – 31.) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas rozwiązywania zadań możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora.

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

Zadania 1.–9. wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy Rudawskiego Parku Krajobrazowego.

Zadanie 1. (2 pkt)

Odszukaj na mapie i wpisz do tabeli nazwy niżej opisanych obiektów.

Opis obiektu	Nazwa obiektu
Wzniesienie o wysokości 692 m n.p.m., położone na SE od miejscowości Marciszów (D3). Na jego szczycie znajduje się punkt widokowy.	
Jezioro położone przy zielonym szlaku, na S od miejscowości Wieściszowice (C3). W pobliżu znajduje się camping i parking.	
Schronisko, od którego prowadzi czerwony szlak na najwyższy szczyt Gór Sokolich (B2).	
Zamek, do którego można dojść zielonym szlakiem w kierunku S z Janowic Wielkich (B/C2).	

Zadanie 2. (2 pkt)

Na podstawie mapy oblicz wysokość względną między leśniczówką w Marciszowie (D3), a najwyższą kulminacją Gór Lisich (D4). Zapisz obliczenia.

Obliczenia

Wysokość względna wynosi

Zadanie 3. (1 pkt)

Na podstawie mapy wymień nazwy własne trzech elementów sieci hydrograficznej (każdy innego rodzaju), znajdujących się na obszarze przedstawionym w polu C4.

1.
2.
3.

Zadanie 4. (1 pkt)

Na podstawie mapy podaj nazwę rodzaju erozji rzecznej, o której świadczy kręty kształt koryta rzeki Bóbr.

Rodzaj erozji rzecznej

Zadanie 5. (1 pkt)

Podaj nazwy dwóch skał, które wydobywa się na terenie przedstawionym na mapie.

1.
2.

Zadanie 6. (1 pkt)

Na załączonej mapie odległość w linii prostej między stacją kolejową PKP Janowice Wielkie (C2), a punktem widokowym na Lwiej Górze (B3) wynosi 5,4 cm.

Oblicz, ile kilometrów ma ta odległość w terenie. Zapisz obliczenia.

Obliczenia

Odległość w terenie wynosi km

Zadanie 7. (1 pkt)

Podkreśl miejscowość, w której można najpóźniej obserwować górowanie Słońca w pierwszym dniu astronomicznej wiosny.

A. Karpniki (B3)

B. Kaczorów (C1)

C. Sędziszów (D4)

D. Dąbrowica (A1)

Zadanie 8. (2 pkt)

Podaj po dwie różnice przyrodnicze i w zagospodarowaniu terenu obszarów przedstawionych w polach B1 i B2.

Różnice przyrodnicze

1.
.....

2.
.....

Różnice w zagospodarowaniu terenu

1.
.....

2.
.....

Zadanie 9. (1 pkt)

Oceń, czy na terenie przedstawionym na mapie infrastruktura turystyczna bardziej sprzyja turystyce zimowej, czy letniej. Odpowiedź uzasadnij, podając jeden argument.

Ocena

.....
Uzasadnienie

Zadanie 10. (2 pkt)

Wpisz w wykropkowane miejsce nazwę obiektu wybranego z każdego wiersza (A–D), który nie spełnia kryterium przyporządkowania.

- A. Jawa, Bornholm, Honsiu, Korsyka, Dunaj
- B. Kaukaz, Pamir, Tybet, Apeniny, Karpaty
- C. Tanganika, Jamał, Bajkał, Mamry, Druzno
- D. Sund, Majorka, Bosfor, Ormuz, Skagerrak

Zadanie 11. (2 pkt)

Przeczytaj tekst dotyczący wulkanu położonego w Demokratycznej Republice Konga – Nyiragongo i wykonaj polecenie.

10 000 ton trujących gazów unosi się dziennie z pulsującego serca Nyiragongo, które mając 1200 metrów średnicy jest największym jeziorem lawy na świecie. Lawa o temperaturze 980°C wyrzucana jest na 20 metrów w górę. Naukowcy stoją na krawędzi wulkanu i patrzą na piekło. Dobrze wiedzą, że bez masek tlenowych i specjalnych kombinezonów nie mogą zrobić ani kroku dalej. Po trwającej osiem godzin wędrówce w dół, Sims i Peter docierają do czegoś w rodzaju strefy brzegowej o twardym podłożu. Znajdują się w niewielkiej odległości od jeziora lawy.

Na podstawie: *Badania wulkanów, Jak zmierzyć puls piekła*, Świat Wiedzy 2/11, wrzesień 2011 r.

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wymień po dwie pozytywne i negatywne konsekwencje zjawisk wulkanicznych dla środowiska geograficznego.

Konsekwencje pozytywne

1.

2.

Konsekwencje negatywne

1.

2.

Zadanie 12. (1 pkt)

Wymień trzy inne niż erupcje wulkaniczne przyrodnicze klęski żywiołowe, które nawiedzają różne obszary Ziemi w XXI wieku.

1.
2.
3.

Zadanie 13. (1 pkt)

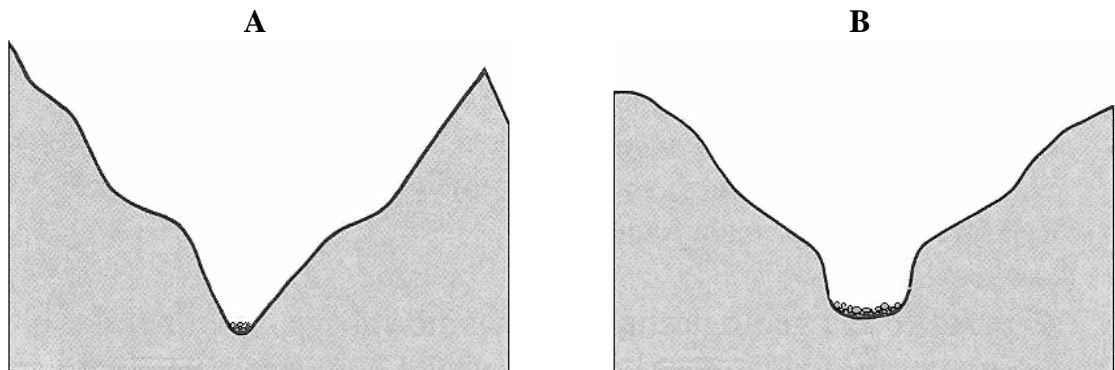
Uzupełnij tabelę. Przyporządkuj podanym pasmom górskim odpowiadającą im strukturę tektoniczną, wybraną spośród podanych poniżej.

Struktura tektoniczna: zrębowa, fałdowa

Pasma górskie	Struktura tektoniczna
Karpaty	
Góry Świętokrzyskie	
Sudety	

Zadanie 14. (2 pkt)

Na rysunkach (A–B) przedstawiono uproszczone przekroje dwóch rodzajów dolin górskich.

Na podstawie: Zając S., *Geografia Polski*, WSiP, Warszawa 1994 r.

Wykonaj polecenie na podstawie rysunków i własnej wiedzy.

Uzupełnij tabelę. Przyporządkuj dolinom przedstawionym na rysunkach (A–B) odpowiedni czynnik i proces rzeźbotwórczy, wybrane spośród podanych poniżej.

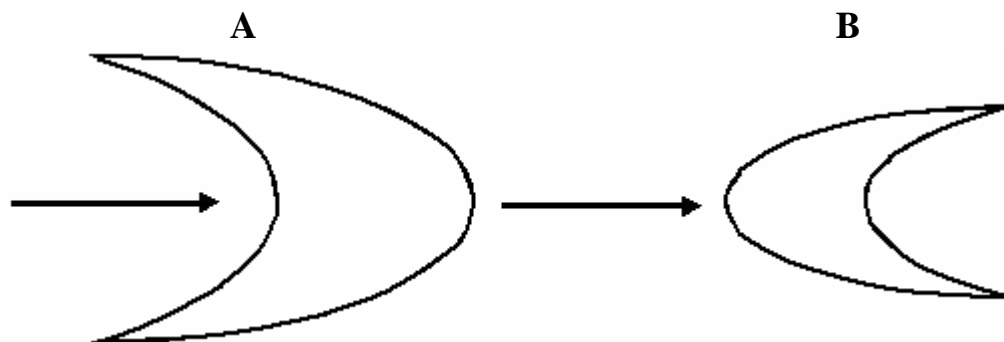
Czynnik rzeźbotwórczy: wiatr, rzeka, lodowiec górski

Proces rzeźbotwórczy: erozja wgłębna rzeki, deflacja, erozja wsteczna rzeki, korazja, egzaracja

Dolina	Czynnik rzeźbotwórczy	Proces rzeźbotwórczy
A		
B		

Zadanie 15. (3 pkt)

Na schematycznych rysunkach (A–B) przedstawiono dwa rodzaje ruchomych wydmy piaszczystych, które powstają w różnych klimatach. Strzałki pokazują dominujący kierunek wiatru.

a) Rozpoznaj rodzaj wydmy przedstawiony na rysunku (A–B) i przyporządkuj mu właściwą nazwę, wybraną spośród podanych poniżej.

Rodzaj wydmy: barchan, paraboliczna

Wydma A

Wydma B

b) Podaj główną cechę klimatu, od której zależy, czy powstanie wydma A czy B.

Cecha klimatu

.....

c) Podaj nazwy dwóch parków narodowych w Polsce, w których ochronie podlegają wydmy.

1.

2.

Zadanie 16. (1 pkt)

Wyjaśnij, podając dwa argumenty, dlaczego górskie rzeki po ulewnych deszczach szybciej wylewają niż rzeki nizinne.

1.

.....

.....

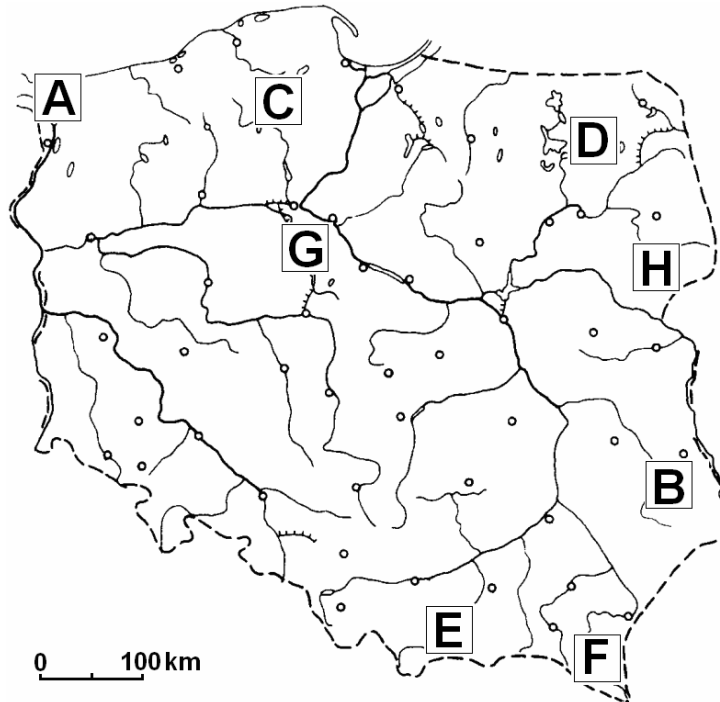
2.

.....

.....

Zadanie 17. (2 pkt)

Na mapie Polski zaznaczono literami (A–H) wybrane krainy geograficzne.

Uzupełnij tabelę. Wpisz litery, którymi oznaczono na mapie podane krainy geograficzne oraz nazwy form terenu, które tam występują. Formy terenu wybierz spośród podanych poniżej.

Formy terenu: wąwozy lessowe, formy krasowe, grzyby skalne, moreny czołowe, klif

Kraina geograficzna	Oznaczenie obszaru na mapie (wpisz literę A–H)	Formy terenu
Pieniny		
Pojezierze Pomorskie		
Wyżyna Lubelska		
Wolin		

Zadanie 18. (1 pkt)

Wypisz nazwy osadów, wybrane spośród podanych opadów i osadów atmosferycznych.

krupa, sadź (szadź), rosa, grad, szron, mżawka

.....

Zadanie 19. (1 pkt)

Tatry i Bieszczady znajdują się w innych strefach roślinności pierwotnej i dlatego piętra roślinne w tych górach wyraźnie się od siebie różnią.

Na fotografiach przedstawiono krajobrazy Tatr (1) i Bieszczad (2).

1

Źródło: <http://www.polskaniezwykla.pl/web/>

2

Źródło: <http://www.ustrzyki-dolne.pl/web/>

Wykonaj polecenie na podstawie fotografii i własnej wiedzy.

Wymień dwie różnice między piętrami roślinnymi w Tatrach i w Bieszczadach.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 20. (2 pkt)

W tabeli zamieszczono dane dotyczące rocznego rozkładu temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w dwóch stacjach klimatycznych leżących w strefie klimatu równikowego.

Stacja		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
A	T	25,7	25,4	26,1	26,2	25,8	25,2	24,5	24,7	25,1	25,2	25,2	25,1	25,3
	O	53	84	178	157	137	224	132	165	183	218	198	84	1705
B	T	23,3	24,7	27,2	28,6	27,0	25,3	24,1	23,3	24,4	25,3	24,1	23,0	25,1
	O	2	3	13	64	150	180	216	302	269	74	3	2	1278

T – średnia miesięczna temperatura powietrza w °C

O – opady miesięczne w mm

Na podstawie: Kądziołka J., Kocimowski K., Wołoncej E., *Świat w liczbach*, WSiP, Warszawa 2011 r.

Wykonaj polecenia na podstawie danych zamieszczonych w tabeli i własnej wiedzy.

a) Przyporządkuj podanym stacjom właściwy im klimat, wybrany spośród podanych poniżej.

Klimat: podrównikowy, równikowy wilgotny

Stacja A

Stacja B

b) Uzupełnij tabelę. Przyporządkuj do klimatu stacji A i B charakterystyczną formację roślinną, wybraną spośród podanych poniżej.

Formacje roślinne: step, tropikalny las deszczowy, sawanna

Klimat stacji	Formacja roślinna
A	
B	

Zadanie 21. (1 pkt)

Wpisz obok każdego zdania dotyczącego ludności Polski literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub literę F, gdy jest fałszywe.

W strukturze wiekowej dominuje grupa ludności w wieku poprodukcyjnym.

Współczynnik feminizacji jest większy od 100.

W grupie ludności przedprodukcyjnej przeważają mężczyźni.

Zadanie 22. (3 pkt)

a) Wymień cztery czynniki (przyrodnicze i/lub antropogeniczne), które utrudniają rozwój osadnictwa na Nizinie Amazonki.

1.

2.

3.

4.

b) Podkreśl określenie, które oznacza obszar okresowo zamieszkały i użytkowany przez człowieka.

A. ekumena

B. anekumena

C. subekumena

Zadanie 23. (2 pkt)

Podaj jedną pozytywną i jedną negatywną ekonomiczną konsekwencję globalizacji dla krajów słabo rozwiniętych.

Pozytywna konsekwencja

.....
.....

Negatywna konsekwencja

.....
.....

Zadanie 24. (2 pkt)

Przeczytaj tekst dotyczący ludności Polski i wykonaj polecenie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego Polaków jest 38,3 mln, ale w kraju mieszka 37,2 mln. *Po raz pierwszy widać skalę emigracji* – tłumaczy prof. Janusz Witkowski, prezes GUS. *Jest gorzej, niż myślałam* – ocenia w rozmowie z „Rzeczpospolitą” prof. Krystyna Iglicka, demograf z Centrum Stosunków Międzynarodowych. Jest zaskoczona tempem emigracji na Zachód. *To gigantyczne uchodźstwo, największy ubytek demograficzny po II wojnie światowej* – podkreśla.

Wyjeżdżają głównie ludzie młodzi. Jak pisze „Rzeczpospolita”, z danych GUS wyraźnie wynika, że w kraju zwiększa się grupa ludzi po sześćdziesiątce, a coraz mniej jest dzieci i młodzieży. Coraz większy odsetek to ludność powyżej 45 roku życia. *To osoby w tak zwanym wieku niemobilnym* – wyjaśnia prof. Janusz Witkowski.

Dlaczego Polacy nie wracają do kraju, mimo że na Zachodzie trwa kryzys? *Bo mają kłopoty z odnalezieniem się w kraju. Mają wyższe oczekiwania płacowe, a za granicą większe poczucie bezpieczeństwa* – tłumaczy prof. Krystyna Iglicka.

Na podstawie: <http://wiadomosci.onet.pl/kraj/wstepne-wyniki-spisu-powszechnego,1,4980568,wiadomosc.html>

Zaproponuj dwa działania, które mogą podjąć władze naszego państwa, aby zachęcić młodych ludzi do pozostania w kraju i w ten sposób ograniczyć rosnącą emigrację.

1.

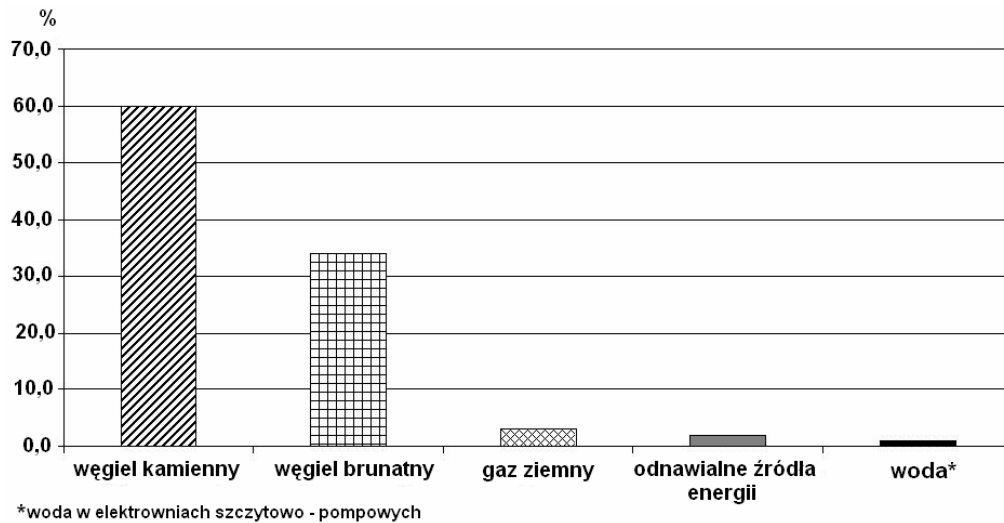
.....
.....

2.

.....
.....

Zadanie 25. (2 pkt)

Na wykresie przedstawiono strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce (według pochodzenia źródeł) w 2004 roku.

*woda w elektrowniach szczytowo - pompowych

Na podstawie: <http://www.biomasa.org/index.php?d=artykul&kat=67&art=66>

Wykonaj polecenie na podstawie wykresu i własnej wiedzy.

Oceń strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce z punktu widzenia ochrony środowiska naturalnego. Ocenę uzasadnij, podając dwa argumenty.

Ocena

.....

Argumenty

1.

.....

2.

.....

Zadanie 26. (2 pkt)

a) Podaj dwa argumenty uzasadniające, że transport ropy naftowej rurociągiem jest korzystniejszy niż statkami.

1.

.....

2.

.....

b) Wymień dwa inne niż ropa naftowa produkty, które transportuje się rurociągiem.

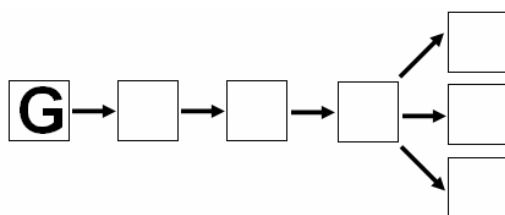
1.

2.

Zadanie 27. (1 pkt)

Uzupełnij, korzystając z symboli literowych, ciąg przyczynowo-skutkowy przedstawiający kolejne etapy restrukturyzacji okręgu przemysłowego.

- A. Zwiększenie wydajności produkcji.
- B. Duże bezrobocie i protesty społeczne.
- C. Zamykanie nierentownych zakładów przemysłowych.
- D. Zmiana struktury zatrudnienia w regionie.
- E. Otwieranie zakładów wysokich technologii i obiektów usługowych.
- F. Poprawa czystości środowiska.
- G. Mała opłacalność produkcji przy użyciu przestarzałych technologii.

Zadanie 28. (2 pkt)

W tabeli zamieszczono dane statystyczne dotyczące zbiorów i plonów pszenicy w wybranych krajach świata w 2008 roku.

Kraj	Zbiory		Plony w dt/ha
	w mln t	udział w świecie w %	
A	21,4	3,1	15,8
B	5,0	0,7	78,6
C	28,6	4,1	28,5
D	25,9	3,8	80,9
E	63,7	9,2	24,5
F	17,2	2,5	82,8

Na podstawie: Kądziołka J., Kocimowski K., Wołonciej E.,
Świat w liczbach, WSiP, Warszawa 2011 r.

a) Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli wymień trzy kraje, w których uprawa pszenicy ma charakter intensywny.

1.
2.
3.

b) Dokończ zdania, wpisując określenia: *wysokie* lub *niskie*.

Jeżeli nawożenie mineralne jest duże, to plony pszenicy są

W gospodarce ekstensywnej plony pszenicy są

Zadanie 29. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę. Przyporządkuj podanym miejscom konfliktów politycznych w Azji po dwa kraje – strony konfliktu, wybrane spośród podanych poniżej.

Kraje: Rosja, Afganistan, Armenia, Japonia, Azerbejdżan, Gruzja, Pakistan, Indie

Miejsce konfliktu	Kraje – strony konfliktu
Kaszmir	1. 2.
Górski Karabach	1. 2.
Kuryle	1. 2.

Zadanie 30. (2 pkt)

Przeczytaj tekst dotyczący problemów społecznych na kontynencie afrykańskim i wykonaj polecenie.

Afryka to najbiedniejszy kontynent. Niestety trudne warunki przyrodnicze nie sprzyjają uprawie roli. Głoduje tam wielu ludzi, w tym wiele dzieci. Zapewne każdy z nas widział murzyńskie dzieci z ogromnymi, okrągłymi brzuskami. Niestety, nie są to oznaki przejedzenia – wręcz przeciwnie. Ich brzuchy wyдутe są z głodu. Całe rodziny, plemiona żyją w skrajnym ubóstwie. W Afryce rozprzestrzenia się bardzo wiele chorób. Najwięcej spustoszenia sieje AIDS. Wiele osób jest zarażonych wirusem HIV. Większość nie wie, że jest nosicielem tej choroby. Co więcej, większość nie wie, jak jest ona poważna i jak szybko się rozprzestrzenia z powodu m. in. braku higieny. Na tę chorobę chorują również dzieci. Wokół miast powstają dzielnice skrajnej nędzy, tzw. slumsy. Wskaźnik umieralności jest w Afryce bardzo wysoki.

Na podstawie: <http://www.afrykacafe.pl/tag/bieda>

Sformułuj dwa problemy społeczne Afryki i do każdego z nich zaproponuj realny sposób jego rozwiązania.

Problem społeczny	Propozycja sposobu rozwiązania

Zadanie 31. (1 pkt)

Podkreśl park narodowy Polski, który znajduje się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO.

- A. Kampinoski
- B. Bieszczadzki
- C. Ojcowski
- D. Magurski
- E. Białowieski
- F. Tatrzański

BRUDNOPIS